

Jaarverslag AWTI 2018

Jaarverslag 2018

april 2018

Inhoud

Voorwoord	5
1 Adviezen	6
1.1 Focus op India	6
1.2 Verspreiding - De onderbelichte kant van innovatie	6
1.3 Doorwerking eerdere adviezen	8
2 Achtergrondstudies	11
2.1 Achtergrondstudie 1: Zes Casussen	11
2.2 Achtergrondstudie 2: Beleidsanalyse. Welke onderdelen van het overheidsbeleid richten zich op de verspreiding van innovatie?	11
2.3 Achtergrondstudie 3: Verspreiding van innovatie in de innovatiesysteembenadering	12
3 Overige activiteiten en externe contacten	13
3.1 Werkbezoek Universiteit Twente	13
3.2 Seminar 'Prospects for Indo-Dutch cooperation in the area of science & technology'	13
3.3 Samenwerking andere adviesraden	13
3.4 Internationale samenwerking	13
3.5 Symposium Verspreiding. De onderbelichte kant van innovaties	13
3.6 Relatie met parlement en regering	14
4 Communicatie	15
4.1 Communicatiestrategie	15
4.2 AWTI e-mail alert	15
4.3 Gezamenlijke Nieuwsbrief Adviesraden	15
5 Organisatie en personeel	16
5.1 De raad	16
5.2 Secretariaat	16
5.3 Financiën	17
6 AWTI-publicaties in 2018	18
6.1 Adviezen	18
6.2 Achtergrondstudies	18
6.3 Jaarverslag 2017	18
6.4 Overige	18
7 Werkwijze	19

Voorwoord

De AWTI wil met zijn adviezen bijdragen aan het versterken van de innovatieve, wetenschappelijke en technologische kracht van mensen, bedrijven en kennisinstellingen. En daarmee aan een toekomstbestendige Nederlandse economie en samenleving. In 2018 besteedde de AWTI bijzondere aandacht aan twee zaken die hiervoor essentieel zijn: het verspreiden van innovaties en de bereidheid tot internationale samenwerking.

Voor een land als Nederland reikt internationale samenwerking verder dan Europa. Dit komt goed naar voren in het briefadvies van begin 2018 over samenwerking met India. Nederland heeft veel te winnen bij meer samenwerking met India rond kennis, talent en innovatie. India biedt veel kansen. Om die beter te benutten moeten de Nederlandse overheid, bedrijven en kennisinstellingen meer gezamenlijk optrekken met een duidelijke strategie. Met het advies hopen wij een bijdrage te hebben geleverd aan het slagen van de kabinetsbrede missie naar India van mei 2018.

Om waarde te hebben voor economie en samenleving moeten innovaties zich makkelijk breed verspreiden. De AWTI bracht hier een advies over uit dat tijdens een druk bezocht symposium vanuit verschillende invalshoeken werd belicht. Verspreiding zorgt er onder andere voor dat innovatieve bedrijven hun investeringen kunnen terugverdienen en herinvesteren. Ondanks het grote belang van innovatieverspreiding blijkt overheidsbeleid zich niet sterk te richten op innovatieverspreiding. Dat het onderwerp echter relevant is voor een breed palet aan sectoren in de samenleving bleek na publicatie van het advies.

In 2019 zet de AWTI de adviestrajecten over het stelsel van Universiteiten en Hogescholen en over Transities voort. Nieuwe thema's zijn de opkomst van sleuteltechnologieën, het ondernemerschapsklimaat en centrale en decentrale governance. Dit is ook het jaar waarin de AWTI wordt geëvalueerd door een externe evaluatiecommissie. De evaluatie beslaat de periode 2015-2018. Deze commissie, onder voorzitterschap van Prof. dr André Knottnerus, zal medio 2019 haar verslag publiceren.

In 2018 nam de AWTI afscheid van twee zeer gewaardeerde raadsleden, Maarten Schuurmans en Valerie Frissen. Beiden hebben in de vele jaren dat zij lid waren van de AWTI belangrijke bijdragen geleverd aan een veelheid aan adviezen. De AWTI is hen zeer erkentelijk voor hun deskundigheid, inzet en samenwerking. Zij werden opgevolgd door Jos Benschop en Nienke Meijer. Met de komst van Nienke Meijer heeft de AWTI de kennis en ervaring uit de hogeschoolwereld aan tafel. Jos Benschop zorgt ervoor dat de AWTI opnieuw is verzekerd van de nodige kennis en ervaring uit het bedrijfsleven.

Het werk van de AWTI van afgelopen jaar was alleen mogelijk met de onvermoeibare inzet van de voltallig raad en staf. Wij spreken hier graag onze waardering voor uit.

Den Haag, 4 april 2019

Prof. dr. U. Rosenthal

Voorzitter

mevrouw mr. J.J.G. Bovens

Secretaris-Directeur

Adviezen

1.1 Focus op India

Nederland heeft veel te winnen bij meer samenwerking met India rond kennis, talent en innovatie. India biedt veel kansen. Om die beter te benutten moeten de Nederlandse overheid, bedrijven en kennisinstellingen meer gezamenlijk optrekken met een duidelijke strategie. Dit schreef de AWTI in het briefadvies over de samenwerking tussen India en Nederland rond wetenschap, technologie en innovatie

De AWTI doet een aantal aanbevelingen aan de Nederlandse regering zoals:

- ▶ **Selecteer** een aantal **wetenschaps- en innovatiegebieden** waarvoor wederzijds interesse bestaat en India en Nederland elkaar kunnen versterken. Voorbeelden zijn: biotechnologie, farmacie, elektronica en ICT.
- ▶ Zorg voor een goede **branding** van Nederland als kennis- en innovatieland in India. Maar ook andersom: zorg voor bewustwording in Nederland dat India een sterk opkomende wereldmacht is.
- ▶ Verbeter de **zichtbaarheid** van Nederland in India, onder meer door handels- en kennismissies te integreren en betere samenwerking en afstemming tussen *stakeholders* bij hun India-activiteiten te stimuleren.
- ▶ Besteed extra aandacht aan het **MKB**. Voor het midden- en kleinbedrijf is zaken doen in India vaak niet eenvoudig. Goede diplomatieke ondersteuning, het organiseren van specifieke op het MKB gerichte innovatiemissies, het verzorgen van marktstudies en het opzetten van *living labs* kunnen daarbij helpen.

Landing

Het briefadvies is op donderdag 22 maart 2018 aangeboden aan de ministers Van Engelshoven (OCW), Blok (BZ), Kaag (BH&O) en staatssecretaris Keijzer (EZK). De Engelse versie werd aangeboden aan de ambassadeur van India, Z.E. Venu Rajamony, tijdens het seminar 'Prospects for Indo-Dutch cooperation in the area of science & technology' (georganiseerd door de ambassade van India) op 26 maart 2018 op de High Tech Campus te Eindhoven. Onderzoek Nederland publiceerde een interview met voorzitter Rosenthal over het advies.

Impact op beleid

Het advies is in de gesprekken met het ministerie van Algemene Zaken aan de orde gekomen in verband met de kabinetsbrede missie naar India van mei 2018. Ook via andere departementen heeft het briefadvies geholpen bij de voorbereiding van die missie. Uit de berichtgeving op de site van de rijksoverheid over de missie van het kabinet naar India blijkt dat kennisuitwisseling en –samenwerking daarin duidelijk hun plaats hadden (gekoppeld aan directe handelscontacten). Het lijkt er dan ook op dat kennis en innovatie hun plek aan het verkrijgen zijn in de Nederlandse diplomatie.

Een andere vorm van impact is dat het briefadvies door het proces van totstandkoming relevante partijen letterlijk bij elkaar heeft gebracht. Dat gebeurde via een door de AWTI georganiseerde rondetafelbijeenkomst. Deze werd als zeer positief ervaren door de deelnemers.

1.2 Verspreiding - De onderbelichte kant van innovatie

Hoe gemakkelijk verspreiden innovaties zich in Nederland? Zijn de voorwaarden hiervoor op orde? Wat is hierbij de rol van de regering en de overheid?

Om waarde te hebben voor economie en samenleving moeten innovaties zich makkelijk breed verspreiden. Verspreiding zorgt ervoor dat innovatieve bedrijven hun investeringen kunnen terugverdienen en dan herinvesteren. Door verspreiding ontstaan er ook schaalvoordelen waardoor het mogelijk is de, inmiddels verbeterde, innovatie tegen een lagere prijs aan te bieden, waardoor ze zich nog verder kan verspreiden.

Innovatieverspreiding kan ook bijdragen aan meer efficiënte publieke dienstverlening, bijvoorbeeld in de zorg of het onderwijs, met lagere publieke kosten tot gevolg. Als innovaties door verspreiding meer mensen bereiken is de inzet van publieke tijd en middelen voor innovatie beter te verdedigen.

Ondanks het grote belang van innovatieverspreiding blijkt er weinig bekend te zijn over de verspreiding van innovaties in de Nederlandse praktijk. Voor dit advies zijn daarom praktijkervaringen verzameld die laten zien dat innovaties in Nederland regelmatig klein of ongebruikt blijven omdat ze zich slecht verspreiden. Soms ook nadat er veel tijd en geld, ook publiek geld, in is gestoken. De regering doet er daarom goed aan te werken aan betere condities voor innovatieverspreiding, als aanvulling op wat de innoverende partijen zelf ondernemen. De AWTI vertaalt dit advies naar drie aanbevelingen aan de regering:

- ▶ Stimuleer de vraag naar innovaties met maatschappelijke waarde;
- ▶ Vraag ministeries om beleidsaandacht voor innovatieverspreiding en stuur aan op interdepartementale samenwerking hierin;
- ▶ Maak innovatieverspreiding een expliciet onderdeel van het innovatiebeleid van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK).

Naast het advies publiceerde de AWTI ook drie achtergrondstudies:

- ▶ Achtergrondstudie 1: Zes casussen
- ▶ Achtergrondstudie 2: Beleidsanalyse. Welke onderdelen van het overheidsbeleid richten zich op de verspreiding van innovatie?
- ▶ Achtergrondstudie 3: Verspreiding van innovatie in de innovatiesysteembenadering.

Landing

AWTI voorzitter Rosenthal en AWTI-raadslid Koenraad de Debackere overhandigden het advies aan staatssecretaris Mona Keijzer (EZK) op 7 september tijdens het AWTI-symposium over verspreiding. In een volle zaal van de Koninklijke Schouwburg in Den Haag gingen vier sprekers uit de wereld van de bouw, zorg, landbouw en Rijkswaterstaat in discussie over innovatieverspreiding. Dit gebeurde aan de hand van voorbeelden van haperende én voorspoedige verspreiding uit de bouwsector, de gezondheidszorg, de landbouw en de watersector.

De Telegraaf, BNR Radio en Website innovationsorigins.com besteedden aandacht aan het advies op de dag zelf. Onderzoek Nederland publiceerde een interview met raadslid Debackere.

Raadmedewerker Torrance nam zitting in een panel over verspreiding van innovaties georganiseerd door STT tijdens de Innovation Expo in Rotterdam op 4 oktober 2018. Zij verzorgde ook een presentatie tijdens het PIANO-congres op 1 november 2018 en lunchlezing op de TU Delft op 8 november 2018. Verder heeft ze het advies gepresenteerd tijdens een reguliere Topsectorenoverleg bij EZK op 29 november 2018.

Impact op beleid

Het advies is recentelijk uitgekomen. Het is daarom nog lastig om iets over de impact te zeggen. Tijdens het algemeen overleg in de Tweede Kamer over Ondernemen en bedrijfsfinanciering, gehouden op 10 oktober 2018, verwijst kamerlid Amhaouch in zijn bijdrage naar het AWTI-advies Verspreiding.

Op 22 november 2018 kwam de kamerbrief over het advies uit. Het kabinet geeft daarin weer dat het advies op een goed moment komt. 'De noodzaak tot transitie voor de grote maatschappelijke vraagstukken maakt verspreiding, acceptatie en gebruik van nieuwe oplossingen van groot belang.' Het kabinet is op dat moment voornemens in haar missiedegedreven innovatiebeleid samen met topsectoren en andere relevante partijen missies voor maatschappelijke uitdagingen verder uit te werken (inmiddels zijn er vijf missies vastgesteld). Het kabinet verwijst naar initiatieven en instrumentarium die de AWTI in zijn advies noemt, maar waarbij de AWTI tegelijk zegt dat ze niet voldoende zijn. Het kabinet onderstreept tevens de noodzaak tot samenwerking met de regio, bedrijfsleven en maatschappelijke partners. Aandachtspunt is 'dat niet alleen het Rijk verspreiding van innovaties kan stimuleren en realiseren.' Ook erkent het kabinet in navolging van de AWTI in het advies dat er via

regelgeving het nodige bereikt kan worden. Het wijst daarbij naar instituten als NEN die ‘een belangrijke rol kunnen spelen voor standaardisatie maar ook in het bieden van flexibiliteit in normen zodat markttoegang niet wordt belet.’ Het kabinet erkent tot slot dat er geen blauwdruk voor het aanjagen van innovatie is. Maatwerk in de inzet van instrumenten is nodig en daar zal de overheid samen met alle betrokkenen een actieve rol op moeten inspelen.

1.3 Doorwerking eerdere adviezen

Het streven naar impact is een wezenlijk onderdeel van de taak van de AWTI. Impact wil zeggen dat het advies van de AWTI doorwerkt in het beleid, de politiek en de maatschappij. Impact is doorgaans lastig eenduidig vast te stellen. Adviesrapporten zijn immers onderdeel van een complex proces van besluitvorming. Ze verschijnen idealiter op het moment dat er (impliciet of expliciet) behoefte aan is. Vaak verschijnen in een dergelijke periode tegelijk ook rapporten van andere organisaties en vinden daarover gesprekken plaats met belanghebbende partijen, waardoor impact niet direct rechtstreeks is toe te schrijven aan één organisatie.

Het realiseren van impact kan bovendien jarenlang duren. Strategisch advies kan ondertussen wel van invloed zijn op de manier van denken en de beleidsontwikkeling die uiteindelijk zullen leiden tot veranderingen. Soms zullen dat de veranderingen zijn die de adviesraad voorstelde, soms kiest de politiek voor een andere richting. In beide gevallen is er sprake van impact. Maar ook het feit dat een advies wordt besproken in rapporten van andere organisaties, of in de media, is te zien als een vorm van doorwerking. Voor dit jaarverslag belichten wij vier adviezen waar dit het geval was.

Durven delen (2016)

Het advies **Durven delen** ging over openheid van de wetenschap (*open science*), in het bijzonder vrije toegang tot wetenschappelijke artikelen (*open access*) en onderzoeksgegevens (*open research data*). De AWTI verwachtte dat het meer open en toegankelijk maken van de wetenschap de positie van de wetenschap in de samenleving zal versterken. Maar belangrijker nog is het potentiële effect dat *open access* kan hebben voor de maatschappij en voor het bedrijfsleven. Beide hebben nu immers slecht toegang tot wetenschappelijke resultaten. Daarvoor is openheid alleen echter niet voldoende, maar is een brede aanpak nodig die is gericht op zowel het vertalen van wetenschappelijke resultaten als op het overzichtelijk presenteren ervan. In 2017 werd het Nationaal Plan Open science vastgesteld. In 2018 kwam Plan S. In september 2018 verwees de Volkskrant nogmaals naar het AWTI-advies in een groot artikel over open access.

Balans van de topsectoren (2016)

In het advies **Balans van de topsectoren** deed de AWTI de aanbeveling om tot tophema's te komen. Daar werd in eerste instantie niet ingegaan. Hetzelfde gold voor de aanbeveling om meer oog te hebben voor nieuwkomers en voor de kansen vanuit de maatschappelijke uitdagingen. Maar in de in zomer 2018 verschenen kamerbrief “Naar Missiegedreven Innovatiebeleid met Impact” gebeurt dit wel. Daarbij wordt ook expliciet verwezen naar deze balans.

WTI-diplomatie (2017)

Op 19 april 2018 is de kabinetsreactie op het advies **WTI-diplomatie** uitgekomen. In algemene zin ademt de kabinetsreactie waardering en erkenning uit voor de analyse en aanbevelingen uit het advies. Zo erkent het kabinet dat internationale wti-samenwerking en wti-diplomatie van cruciaal belang zijn voor de kennispositie en het internationale concurrentievermogen van Nederland. Opvallend is ook dat NWO in zijn nieuwe strategie het Merian Fonds heeft aangekondigd. Een fonds dat erg lijkt op het Newton Fund. Daarnaast komt er met de Huygens Professors een equivalent van de Von Humboldt professoraten. Beide waren als internationale *best practices* genoemd en aanbevolen in het advies.

In de beleidsnota ‘Investeren in Perspectief’ van minister Kaag over de hoofdlijnen van haar beleid is de rol van

kennisdiplomatie als versterking en ondersteuning van de economische diplomatie ook aan bod gekomen. Ook hebben de Kamerleden Özdil (GL) en Tielen (VVD) een motie ingediend over het belang van het aantrekken van internationaal talent. Eerder in 2017 was al een motie van de Kamerleden Veldman c.s. aangenomen over het aanbrengen van meer focus in en het intensiveren van de internationalisering van wti en wti-diplomatie.

Voor het ministerie van EZK is het advies een ondersteuning gebleken in de interdepartementale overleggen rondom (handels)diplomatie. Kennisdiplomatie moet zijn vaste plek nog krijgen. Punt van aandacht blijft de verbinding van economische en kennisdiplomatie. Er komt een International Strategic Board en een Werkplaats. Het blijft zaak dat wti-diplomatie daarin wordt meegenomen. Tijdens het seminar ter gelegenheid van het 65-jarig bestaan van het netwerk van Nederlandse innovatie-attachés, in oktober 2018, was AWTI-voorzitter Rosenthal een van de hoofdsprekers. Bij die gelegenheid dankte staatssecretaris Keijzer de AWTI en zijn voorzitter uitdrukkelijk voor alle inspanningen om het belang van WTI-diplomatie onder de aandacht te brengen binnen 'Haagse' kringen.

Onmisbare schakels (2017)

In het advies **Onmisbare schakels** over de toekomst van het toepassingsgerichte onderzoek in Nederland constateerde de AWTI dat Nederland inboet aan vermogen om, vanuit een sterke basis van toepassingsgericht onderzoek, praktische oplossingen voor economische en maatschappelijke uitdagingen te ontwikkelen. Het initiatief tot verbetering ligt volgens de AWTI in belangrijke mate bij de publieke kennisorganisaties. Deze moeten vanuit hun missie meer focus aanbrengen in hun portfolio van kennis en kunde en investeren in het onderhoud en de vernieuwing van hun kennisbasis. Maar het kabinet is evenzeer aan zet om ervoor te zorgen dat de vitaliteit van het stelsel voor toepassingsgericht onderzoek verbetert.

De regering heeft zich in het regeerakkoord (oktober 2017) voorgenomen om extra middelen (oplopend tot 200 miljoen euro per jaar) te besteden aan toegepast onderzoek. Ook is een eenmalige extra impuls (twee keer 50 miljoen euro) opgenomen voor onderzoeksfaciliteiten (fundamenteel en toegepast). Onderdeel daarvan is een extra investering bij de TO2-instellingen die aantoonbaar aan marktbehoeften tegemoet komen.

De verdere invulling van het voornemen uit het regeerakkoord is in twee brieven door staatssecretaris Keijzer (EZK) uitgewerkt en op 26 februari 2018 aan de Tweede Kamer verstuurd. De eerste brief 'Investeringen voor toegepast onderzoek en innovatie' gaat in op de besteding van de eerste 75 miljoen euro in 2018. Die middelen worden verdeeld over een investering bij TO2-instellingen die aantoonbaar aan marktbehoeften tegemoet komen (42 miljoen euro); versterking van publiek-private samenwerking door middel van een hogere PPS-toeslag in topsectorenverband; en versterking van het MKB in het innovatiebeleid, via uitbreiding van de MKB Innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT) en de innovatiekredieten voor het MKB.

In de tweede brief, 'Impuls voor toegepast onderzoek', geeft de staatssecretaris meer details over de extra middelen voor de TO2-instellingen. In deze brief is ook de kabinetsreactie op het AWTI-advies (en het evaluatierapport van de Commissie Schaaf) verwerkt. De staatssecretaris onderschrijft hierin met de AWTI het belang van toegepast onderzoek, de noodzaak om extra te investeren in de strategische kennisbasis voor dit type onderzoek en de noodzaak voor de TO2-instellingen om zelf scherpe keuzes te maken ten aanzien van focus, profilering en zwaartepunten. In de brief wordt aangekondigd dat in 2018 bekeken zal worden hoe de aansturing van het toegepast onderzoek door het Rijk kan worden geoptimaliseerd, waarbij ook gekeken wordt naar hoe samen met de vakdepartementen tot een goede uitwerking, financiering en aansturing van maatschappelijke thema's kan worden gekomen. Verder benadrukt de staatssecretaris in de brief het belang van samenwerking en geeft zij succesvolle voorbeelden van samenwerking. De brief gaat echter niet in op hoe meer te sturen op samenwerking en samenwerking te bevorderen. In de brief wordt ook geen aandacht besteed aan het advies van de AWTI om een aantal missiegedreven onderzoeks- en innovatieconsortia op te richten. Verder beperkt de staatssecretaris zich in haar brief tot de TO2-instellingen, terwijl de AWTI in zijn advies het speelveld van toegepast onderzoek verbreed heeft en ook de rijkskennisinstellingen en diverse andere publieke kennisorganisaties betrokken heeft.

In de kamerbrief over de uitwerking van de investeringen van wetenschap en onderzoek van 9 maart 2018, staat onder meer dat de NWO de extra investeringen in toegepast onderzoek zal toewijzen, en ook zal monitoren of deze middelen ten goede komen aan de gehele publieke kennisketen, zonder schotten vooraf tussen kennisinstellingen. Dit is waar de AWTI in zijn advies voor heeft gepleit. Ook bevestigt de minister het belang van intensievere samenwerking langs de gehele kennisketen - de kern van het advies. Daarnaast wil de minister het onderzoek op hogescholen versterken.

Achtergrondstudies

2.1 Achtergrondstudie 1: Zes Casussen

**Behoort bij het AWTI-advies Verspreiding – De onderbelichte kant van innovatie
September 2018**

Deze notitie beschrijft zes exploratieve casussen die opgesteld zijn om inzicht te krijgen in de factoren die de verspreiding van innovaties beïnvloeden in een aantal Nederlandse sectoren of gebieden. De casussen geven een beeld van verspreiding van innovaties in de Nederlandse context en vormen daarmee een aanvulling op wat bekend is hierover uit de internationale wetenschappelijke literatuur. De casuonderwerpen zijn: e-health, bouw, radartechnologie, biotechnologie, juridische dienstverlening (legaltech) en financiële dienstverlening (fintech).

De inzichten uit onze zes exploratieve casussen zijn benut als voorbeelden in de adviestekst, maar vooral als voeding voor een innovatiesysteemanalyse van de factoren die verspreiding van innovaties beïnvloeden. Deze innovatiesysteemanalyse vormt de analytische basis voor het bijbehorende advies.

2.2 Achtergrondstudie 2: Beleidsanalyse. Welke onderdelen van het overheidsbeleid richten zich op de verspreiding van innovatie?

**Behoort bij het AWTI-advies Verspreiding – De onderbelichte kant van innovatie
September 2018**

De centrale vragen van deze notitie zijn: in hoeverre maakt de verspreiding van innovatie in Nederland onderdeel uit van het innovatiebeleid? Welke onderdelen van het beleid zijn hierop gericht?

Om waarde te hebben voor de economie en de samenleving moeten innovaties zich breed verspreiden zodat veel mensen en organisaties ze kunnen gebruiken, zoals het AWTI advies 'Verspreiding. De onderbelichte kant van innovatie' betoogt..

Regeringen en hun overheden richtten zich in de afgelopen decennia met hun beleid op innovatiestimulering. Zij introduceerden hiertoe een breed palet aan beleidslijnen en -maatregelen, oftewel een 'beleidsmix' van hardere en zachtere instrumenten:

- ▶ Formele, 'harde', instrumenten zijn wet- en regelgeving, prestatiebesturing, handhaving en toezicht. Met deze instrumenten kan de regering normen, keurmerken of standaarden vaststellen die organisaties prikkelen of dwingen gebruik te maken van innovaties. Voor publieke organisaties kan de regering doelvoorschriften of prestatieafspraken vastleggen. Via wet- en regelgeving kan de regering ook ruimte voor experimenteren regelen waardoor gunstige condities ontstaan voor innovatieverspreiding. Dat kan bijvoorbeeld met een experimenteerwet of een experimenteerbepaling in een wet of via het instellen van het recht tot uitdagen (right to challenge). Dat laatste wil zeggen dat groepen mensen of organisaties taken van al dan niet lokale overheden kunnen overnemen als zij denken het anders, beter, en/of goedkoper te kunnen doen;
- ▶ Informele, 'zachte', instrumenten gericht op kennisvermeerdering, deskundigheids-bevordering, stimulering en gedragsbeïnvloeding. Denk aan onderzoek en evaluaties, financiële prikkels (subsidies, fiscale voordelen), het afspreken van convenanten, het opzetten van programma's met betrokken partijen, afspraken met (gezamenlijke) organisaties en partijen, de verspreiding van good practices en voorlichting.

2.3 Achtergrondstudie 3: Verspreiding van innovatie in de innovatiesysteembenadering

Achtergrondnotitie 3 bij het AWTI-advies Verspreiding – De onderbelichte kant van innovatie. september 2018

Om een breder inzicht te krijgen in de wijze waarop innovaties zich verspreiden en de factoren die verspreiding beïnvloeden heeft de AWTI een analyse uitgevoerd die is gebaseerd op de innovatiesysteembenadering (system of innovation approach). Hiertoe is de innovatiesysteembenadering toegespitst op de zes casussen die voor het advies zijn uitgewerkt en op de factoren die bepalen hoe verspreiding verloopt.

Innovaties komen altijd binnen een bepaalde omgeving tot stand, met bepaalde spelers en binnen een politieke, economische en culturele context. Oftewel: binnen een innovatiesysteem. De innovatiesysteembenadering richt zich op het beschrijven, begrijpen en verklaren van de innovatieprocessen (totstandkoming én verspreiding) binnen systemen van innovatie. Een innovatiesysteem is af te bakenen als een geheel van elementen die op elkaar inwerken en samenwerken, gericht op innovatie.

In een innovatiesysteem is de ontwikkeling en verspreiding van innovaties de uitkomst van een systeem van partijen (zoals bedrijven, kennisinstellingen, consumenten, banken, autoriteiten) die samenwerken binnen een bepaalde politieke, economische, culturele institutionele context. In een innovatiesysteem bepalen interacties tussen deze actoren, hun netwerken, infrastructuren (ICT-netwerken, onderzoeksfaciliteiten) en instituties (cultuur, wetten en regels) samen de snelheid, richting en verspreiding van innovaties. Deze systemen zijn af te bakenen naar geografische regio (internationaal, nationaal, regionaal), naar economische sector (bijvoorbeeld automotive of zorg) of naar technologie (zoals biotechnologie).

In de afgelopen dertig jaar heeft het denken over innovatiesystemen zich ontwikkeld in verschillende kringen van wetenschappers en zijn de verschillende benaderingen steeds meer met elkaar in verband gebracht. De innovatiesysteembenadering evolueert nog altijd.

Overige activiteiten en externe contacten

3.1 Werkbezoek Universiteit Twente

Op vrijdag 1 juni 2018 bracht de AWTI een werkbezoek aan de Universiteit Twente. Tijdens dit bezoek sprak de AWTI met de wetenschappelijk directeur van MESA+ Instituut, de heer Van den Berg, en werden concrete voorbeelden gepresenteerd van projecten in de Nanolab, Designlab/Novel-T en in de Experimental Centre for Technical Medicine (TechMed Centre/ECTM lab).

3.2 Seminar 'Prospects for Indo-Dutch cooperation in the area of science & technology'

Op 26 maart 2018 presenteerde de AWTI het briefadvies **Focus op India** tijdens het seminar 'Prospects for Indo-Dutch cooperation in the area of science & technology' waar ook de Engelse versie van het advies wordt aangeboden aan de Indiase ambassadeur, Z.E. de heer Venu Rajamony. Deelnemers waren afkomstig uit kennisinstellingen, bedrijfsleven en lokale en rijksoverheid.

3.3 Samenwerking andere adviesraden

De voorzitters van de strategische adviesraden komen een aantal malen per jaar bijeen. De secretarissen overleggen circa vijf keer per jaar. De AWTI neemt deel aan de gezamenlijke nieuwsbrief die de adviesraden uitbrengen.

3.4 Internationale samenwerking

In internationaal verband neemt de AWTI deel aan de overleggen van de Europese zusterorganisaties. Ook is er ambtelijk op reguliere basis contact met de Vlaamse adviesraad voor Innovatie en Ondernemerschap (VARIO). Op 18 en 19 mei en op 22 en 23 november 2018 woonde de AWTI de vergaderingen bij van de Europese zusterorganisaties. De vergaderingen vonden plaats in resp. Vilnius en Helsinki. In Vilnius is, naast een update van de activiteiten van de aangesloten adviesraden, gesproken over "R&D System and Research Reform in Lithuania". Het thema van de bijeenkomst in Helsinki was "The future of work".

3.5 Symposium Verspreiding. De onderbelichte kant van innovaties

De AWTI organiseerde op 7 september 2018 een druk bezocht symposium rond zijn advies 'Verspreiding. De onderbelichte kant van innovatie'. In de Koninklijke Schouwburg in Den Haag gingen vier prominente sprekers met elkaar, met leden van de AWTI en met de zaal in discussie over innovatieverspreiding. Dit aan de hand van presentaties over voorbeelden van haperende én voorspoedige verspreiding uit de bouwsector, de gezondheidszorg, de landbouw en de watersector. De staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, Mona Keijzer, nam het advies in ontvangst uit handen van voorzitter Uri Rosenthal en raadslid Koenraad Debackere.

3.6 Relatie met parlement en regering

Net als voorgaande jaren spraken de voorzitter en secretaris op reguliere basis met verschillende Tweede Kamerleden. Adviezen van de AWTI worden regelmatig betrokken bij debatten in de Eerste en Tweede Kamer. Wanneer op de agenda onderwerpen staan waar adviesrapporten over zijn gepubliceerd, stuurt de AWTI een factsheet aan de Kamer met daarin de belangrijkste bevindingen en adviezen. Een delegatie van de raad sprak ook in 2018 weer met de minister-president over diverse AWTI-gerelateerde onderwerpen.

Voorzitter en secretaris hebben op structurele basis enkele malen per jaar een overleg met de DG van OCW (HBWE) en van EZK (B&I). Door het jaar heen wordt regelmatig met de ministeries van EZK en OCW gesproken over de programmering van de raad. Ook is er overleg met ambtenaren van de relevante ministeries aan het begin en aan het eind van een adviestraject.

Communicatie

4.1 Communicatiestrategie

In 2018 heeft de AWTI zijn communicatiestrategie herijkt. Voor het zo goed mogelijk laten landen van de adviezen is het immers van groot belang dat de adviezen en standpunten bij de doelgroepen bekend zijn en worden gezien als impactvol. Impactvol betekent dat er kennis van wordt genomen en dat de adviezen van invloed zijn op het beleid van het kabinet. De AWTI heeft het gebruik van social media geïntensiveerd..

4.2 AWTI e-mail alert

De AWTI attendeert geïnteresseerden wekelijks per e-mail op actuele nationale en internationale artikelen en documenten die relevant zijn voor het wetenschaps-, technologie- en innovatiebeleid. Deze e-mail alert heeft een groeiend aantal abonnees, inmiddels bijna 3300. De e-mail alert is ook te lezen via de website van de AWTI.

4.3 Gezamenlijke Nieuwsbrief Adviesraden

De Gezamenlijke Nieuwsbrief Adviesraden is een digitale coproductie van aantal adviesorganen, waaronder de Rli, RMO, Rob, Onderwijsraad, Raad voor Cultuur, RVZ, AIV, Rfv, SER, KNAW, WRR, Adviescommissie Vreemdelingenzaken en de AWTI. Deze Nieuwsbrief biedt actuele informatie over komende en recent verschenen adviezen, kabinetsreacties, publicaties en activiteiten. De digitale Nieuwsbrief verschijnt regelmatig via een e-mail. Momenteel zijn er circa 1500 abonnees. De nieuwsbrief is in 2018 viermaal uitgekomen.

Gezamenlijke
Adviesraden

Organisatie en personeel

5.1 De raad

De AWTI bestond in 2018 uit tien leden, inclusief de voorzitter. De raad heeft tien keer plenair vergaderd. Naast de plenaire bijeenkomsten komen raadsleden en raadsmedewerkers in kleinere samenstellingen bijeen, in projectgroepen die de adviezen van de raad voorbereiden. Deze projectgroepvergaderingen hebben zo'n 20 keer plaatsgevonden.

De samenstelling van de raad was in 2018 als volgt:

- ▶ Prof.dr. U. (Uri) Rosenthal (voorzitter)
- ▶ Prof.dr.ir. J.P.H. (Jos) Benschop (per 01-01-2018)
- ▶ Prof.dr.ing. D.H.A. (Dave) Blank
- ▶ Prof.dr.ir. K. (Koen) Debackere
- ▶ Prof. dr. R. (Roshan) Cools
- ▶ Prof.dr. V.A. (Valerie) Frissen (tot 01-04-2018)
- ▶ Prof.dr. ir. T.H.J.J. (Tim) van der Hagen
- ▶ Dr.ir. S. (Sjoukje) Heimovaara
- ▶ Prof.dr. E. (Emmo) Meijer
- ▶ Drs. N. (Nienke) Meijer (per 1 mei 2018)
- ▶ Dr.ir. A.J.H.M. (Arno) Peels
- ▶ Prof.dr.ir. M.F.H. (Martin) Schuurmans (tot 01-01-2018)

5.2 Secretariaat:

Het secretariaat ondersteunt de raad inhoudelijk en facilitair bij zijn werkzaamheden. De samenstelling van het secretariaat was in 2018 als volgt:

- ▶ Mr. J.J.G. (Anneke) Bovens (secretaris-directeur)

Wetenschappelijke staf

- ▶ Drs. A.M. (Annelieke) van der Giessen (senior raadsmedewerker)
- ▶ Drs. P.E. (Paula) Gouw (medior raadsmedewerker)
- ▶ Dr. mr. H.P.A. (Hamilcar) Knops (senior raadsmedewerker)
- ▶ Dr. K.A. (Kathleen) Torrance (senior raadsmedewerker, plv secretaris-directeur)
- ▶ Drs. R. (Ruud) Verschuur (medior raadsmedewerker)
- ▶ Drs. M. (Michiel) van Well (senior raadsmedewerker) (per 01-03-2018)

Ondersteuning

- ▶ R. (Rita) Isrie
- ▶ S. (Sharita) Peek
- ▶ P. (Paul) Seijmonsbergen (detachering vanuit OCW)
- ▶ E. (Esther) de Swart
- ▶ G. (Trudi) van der Wiel

Rijkstrainees

- ▶ Inge van den Bosch

5.3 Financiën

De AWTI heeft een jaarbudget van ca. 1,2 miljoen euro. Het merendeel van dit budget (ca. 1 miljoen euro) gaat naar personele kosten: vergoedingen van raadsleden en voorzitter en salariskosten van het secretariaat. Verder heeft de AWTI ca. 78.000 euro besteed aan inhuur van externe deskundigen voor het uitvoeren van beleidsstudies en voor de communicatiestrategie. Operationele kosten (drukwerk, communicatie, ICT, symposium) vormen de resterende kostenposten. Over de besteding van middelen die de AWTI van OCW en EZK ontvangt, legt de organisatie op reguliere wijze verantwoording af aan deze departementen.

AWTI-publicaties in 2018

6.1 Adviezen

- ▶ Maart – Briefadvies Focus op India
- ▶ September – Verspreiding – De onderbelichte kant van innovatie

6.2 Achtergrondstudies

- ▶ September - Achtergrondstudie 1: Zes Casussen
- ▶ September - Achtergrondstudie 2: Beleidsanalyse. Welke onderdelen van het overheidsbeleid richten zich op de verspreiding van innovatie?
- ▶ September - Achtergrondstudie 3: Verspreiding van innovatie in de innovatiesysteembenadering

6.3 Jaarverslag 2017

- ▶ April – Jaarverslag 2017

6.4 Overige

- ▶ Juni – Verslag: Studiebezoek van een delegatie van het hoger onderwijs van Baden-Württemberg naar Nederland, onder leiding van Ulrich Steinbach, vice-minister van wetenschap, onderzoek en kunst in Baden-Württemberg
- ▶ Juli – interview Uri Rosenthal door Publiek Denken: Verworvenheden van de digitalisering
- ▶ Juli – interview Uri Rosenthal door Paul van Liempt: Voor innoverende bedrijven is vriendelijk fiscaal regime gewenst
- ▶ September - AWTI: Factsheet aan kamerleden tbv Algemeen Overleg Handelsbevordering
- ▶ Oktober – Paper: De transitie naar een klimaatneutrale economie en samenleving in Nederland. Samenwerking van adviesraden SER de Rli, de AWTI, de ROB en het College voor de Rechten van de Mens
- ▶ November – een hoofdstuk geschreven: Toekomstverkennen bij de AWTI. Annelieke van der Giessen en Hamilcar Knops

Werkwijze

Jaarlijks stelt de raad een werkprogramma op met daarin de voorgenomen adviesonderwerpen. Dit programma wordt na vaststelling door de minister van OCW toegestuurd aan de Tweede Kamer. Het werkprogramma vormt de basis voor de adviezen. Aan het werkprogramma gaat een raadpleging van diverse partijen vooraf, zoals Kamerleden, ministeries, belangenorganisaties, andere adviesorganen en kennisinstellingen.

De AWTI adviseert veelal over het kennis- en innovatiebeleid op verzoek van de ministers van OCW en EZ. Soms vragen andere departementen de AWTI om advies. Het komt ook voor dat de raad op verzoek van de Tweede Kamer of uit eigen beweging adviseert.

Adviesaanvraag

Vaak betreft het een verzoek om een uitspraak over, of onderbouwing van, beleid. Bijvoorbeeld over de rol en positie van het publiek toegepast onderzoek in Nederland, of over de wisselwerking tussen de diplomatie en het terrein van de wetenschap, technologie en innovatie. De adviesvraag krijgt aan de start van het adviestraject nadere focus in overleg tussen AWTI en de aanvragers.

Ongevraagde adviezen

Soms werpt de AWTI zelf een adviesonderwerp op, bijvoorbeeld omdat hij een zorgwekkende ontwikkeling signaleert. Dat zijn de ongevraagde adviezen. In 2018 heeft de AWTI geen ongevraagd advies uitgebracht. Eigen onderwerpen en adviesaanvragen vormen samen het Werkprogramma van de AWTI.

Het adviestraject

De raad stelt vervolgens een aanpak voor het adviestraject vast. Daarin komt de afbakening van het advies aan de orde, maar ook de opzet: het al of niet laten uitvoeren van een achtergrondstudie, te houden interviews, te organiseren werkconferenties, te bestuderen literatuur of af te leggen bezoeken. De AWTI hecht daarbij zeer aan input van, en interactie met, de partijen uit 'het veld' waarover het advies gaat. Tijdens het adviestraject bespreekt de plenaire raad verschillende malen over inhoud en voortgang van het advies.

Projectgroep

In de meeste gevallen wordt een projectgroep gevormd, die een bijzondere betrokkenheid heeft bij de totstandkoming van het advies. De projectgroep bestaat uit twee tot vier raadsleden en twee stafleden, en wordt voorgezeten door één van de raadsleden. Zij leveren ook extra inspanningen bij het uitdragen van het advies, zoals het voorzitten van een werkconferentie of het te woord staan van de pers.

Adviestekst

Aan het einde van het traject wordt de adviestekst, meestal in meerdere ronden, plenair besproken in de raad. De raad moet akkoord zijn met de integrale tekst, voordat het advies wordt uitgebracht. Mocht een lid ter vergadering een afwijkend standpunt inbrengen, dan kan hij over dat standpunt een afzonderlijke nota bij het advies voegen.

Over de lijn van het advies wordt in de fase voorafgaand aan vaststelling vaak ook met relevante belanghebbenden en sleutelfiguren gesproken, bijvoorbeeld om draagvlak te creëren maar ook om feiten te checken.

Uitbrengen van het advies

Op het moment dat de voorzitter het advies aan de minister(s) aanbiedt, wordt het openbaar. Het uitbrengen gaat altijd vergezeld van een persbericht en soms met een persconferentie of congres. Het kabinet is vervolgens bij wet verplicht binnen drie maanden te reageren op een gevraagd advies van de AWTI. De AWTI stuurt het advies ook toe aan de betrokken vaste Kamercommissie.

Betrokkenheid

Raadsleden zijn op persoonlijke titel lid van de AWTI. Zij zijn benoemd vanwege hun specifieke deskundigheid en ervaring. Op de website van de AWTI zijn de relevante hoofd- en nevenfuncties van de raadsleden opgenomen. Indien een raadslid vanuit een hoofd- of nevenfunctie betrokkenheid heeft bij een adviesonderwerp, dan wordt dit bij de samenstelling van de projectgroep meegewogen. Op de website wordt gepubliceerd aan welke projectgroepen een raadslid deelneemt.